

Mèxic D.F. 12 de febrer del 1962

Estimats pares: per fi, entenem els motius que ~~motius~~ originen les vacil·lacions i reserves que endevinàvem en les seves darreres cartes.

Ja els vam dir, pares, que la Rosa i jo compreníem les raons sentimentals i humanes establertes durant aquests vint-i-tres anys d'absència meua. Però penso que ara s'equivoquen, ja que en comptes d'evitar les enraonies, el que s'aconseguirà tractant de mantenir una situació que esdevindria il·lògica així que nosaltres retornéssim (i havent-se ja casat el Joan), donaria lloc a perpetuar un "statu quo" -com diu el pare- ~~xxxxxxx~~ difícil de fer comprendre als demás i, per tant, causa de murmuracions permanents. Crec que aplicant el seny del vell adagi català "cadascú a casa seva", s'establiria una claredat, una llibertat i una independència que no ens exposaria a ésser objecte de malentesos. Vostès i la Mercè podrien visitar-se sempre que volguessin, nosaltres podríem veure'ls a vostès tan sovint com el cor ens dictés -i viceversa-, sense haver d'establir horaris, dies o cites prèvies, cosa trista entre pares, fills i néts. No crec que anéssim a la grenya; per la meua part poden estar-ne segurs, ja que el més immediat i directe perjudicat seria el Joan, en l'aspecte moral. Per la mateixa raó, penso que la família de la Mercè s'abstindria de provocar ^{absurdes} situacions, ja que els suposo una qualitat humana que, una actitud contrària, desmentiria.

L'estat de fet que ens proposen ens convertiria, en certa manera, en exiliats en el nostre propi país. Hauríem de viure als afores, que equivaldria una mica a amagar-nos, i nosaltres no ens hem amagat mai: des de molt petits, els nens coneixen el problema i per tant l'han acceptat sense odis ni malentesos. El coneixen tots els nostres amics i molta gent de Barcelona que pensen més que les comares de veïnat en els medis on jo, forçosament, m'hauria de moure. Pensin que a Catalunya no sóc un desconegut total i que tampoc no ^{ho} és la Rosa, donat que per la significació del seu pare estava relacionada amb intel·lectuals i artistes i que, a més, hi té parents. Per la meua professió i la meua vocació, no sé si podré passar desapercebut i ni crec que em convingués; aleshores, si es decideix el retorn, caldrà comptar amb les enraonies, sense que ens en salvés el viure en un poble o en un barri i sense que n'haguéssim de fer gaire cabal, perquè la gent que es lliura al xafardeig i a la murmuració interessa i val poc. Són coses que em sembla millor aclarir de seguida, per bé de tots. La mateixa Mercè, si se'ls estima com penso, no crec que posi obstacles al trac te normal entre vostès i nosaltres, i si ho feia la seva estimació tindria un escàs valor. I tal com ens plantegen els fets, l'obstacle hi seria, encara que

es reduís a aquesta estranya inhibició que, després de tants anys jo, nosaltres, no poguéssim anar a casa dels pares a qualsevol hora, o a Bellaterra, sense la por que, si no avisàvem, els exposaríem a vostès mateixos a tibantors que ens llevarien tota l'alegria.

En fi, pares estimats: és difícil trobar les paraules justes i expressar tot el que se sent en un cas com el nostre, tenint por d'entristir-los o de fer-los mal. Ja els vaig dir en una carta anterior que ni la Rosa ni jo no volem influir-los ni forçar-los, que no posarem mai cap condició. Però certes condicions que se'ns possessin a nosaltres ens obligarien a reflexionar, per no caure en dany per a tots, en comptes del bé que somiem. A mi, directament, que m'avinc i estimo els germans de la Rosa ~~més~~ tant o més que com a cunyats, com a amics de la infantesa i de sempre, em seria impossible explicar-los la veritat que es desprén de la seva darrera carta. Fins ara, els havia dit que esperàvem que ~~ixixim~~ quan el Joan es casés, la situació creada per l'admirable actitud de vostès, pares, arribaria al seu terme natural i que podríem retornar amb el cap alt, com hem viscut sempre.

No és pas que ens desanimem ni que s'hàgin de desanimar vostès. Cercarem una manera, una solució, que ens permeti "retornar del tot", poguer anar a tot arreu, viure en el barri que dins el possible ens sembli millor, freqüentar tots els amics i tots els llocs que ens atreguin. Si Déu ens dóna salut i feina, és possible la realització d'aquest propòsit, crec, sense que vostès hàgin de comprometre les posicions que, pensant jo que s'equivoquen per bondat i demanant-los perdó per atrevir-me a dir-ho, creguin necessari i convenient mantenir. Començaré, doncs, els tràmits davant la representació del govern espanyol a Mèxic, sabent que no se'm presentaran més dificultats que les normals, però que així i tot s'emportaran mesos. Si podem realitzar les nostres coses tal com havíem dit, si en Messeguer -com crec- manté el seu oferiment, vindríem a Barcelona i cercaríem pis o lloc per a estar al gust i a les possibilitats nostres i segons les que ofereixi Barcelona; ja que les circumstàncies els lliuen de mans per a decidir lliurement el lloc de la nostra residència, deixi'ns aquesta llibertat a nosaltres, ja que ningú no podrà fer-los retrets de les decisions que prenguem i això contribuirà, esperem, a la seva tranquil·litat d'esperit.

Ignoro el temps que ~~més~~ em prendrà lligar tots els caps, però amb aquesta voluntat i aquesta il·lusió viurem. Mentrestant, pares, que la fe que hem tingut sempre ens segueixi ajudant; nosaltres estem bé, vivim bé, som feliços. Reso sempre perquè vostès tinguin els mateixos dons i així l'espera no ens sigui més penosa.

Una abraçada amb tota l'ànima del seu

Pere